

Állami földprivatizáció

– intézményesített földrablás (2015-2016.)

II. Megyei zárójelentések az állami földprivatizációs rendszer valós értékeléséhez
Borsod – Abaúj – Zemplén megye
Időkeresztmetszet: 2016. szeptember 1.

Összeállította: Ángyán József¹
Készült: a Greenpeace Magyarország Egyesület támogatásával²

Ajánlás

Az állam tulajdonában lévő közös nemzeti földvagyonunk – a villámgyors lebonyolítás tényeiből következtethetően bizonyára hosszasan előkészített, majd 2015 nyarán, a migrációs válság árnyékában, hirtelen bejelentett – kiürítését a kormányzat részéről először hírzárlat övezte. A szándék nyilvánosságra kerülését követő tiltakozások hatására azután a programot erősödő, sok valótlanítást és a közvéleményt félrevezető csúsztatást is tartalmazó propagandakampány kísérte. Arra az egyszerű kérdésre azonban, hogy miért is kell az állami földeket újra eladni, arra észérvek, értelmes magyarázatok alig születtek. Ahhoz, hogy a tényleges érdekeket, szándékokat és folyamatokat, a lépés valóságos – az egész társadalmat érintő – veszélyeit, fenyegetéseit megértsük, érdemes a „Földet a gazdáknak!” program – 2015 novembere és 2016 júliusa között, három hullámban lebonyolított, majd 2016 őszén törvénnyel lezárt – árverési földértékesítési eljárása tényadatait is elemezni.

Az első megyei mintaelemzést ezzel a szándékkal, 2016 áprilisában tettem közzé, majd a programzáró törvény megszületését követően elkezdtem a végleges, hivatalosan közzétett megyei árverési adatok több szempontú feldolgozását és a megyei zárójelentések összeállítását. *Fejér, Győr-Moson-Sopron, Somogy és Jász-Nagykun-Szolnok* megyét követően jelen zárójelentés *Borsod-Abaúj-Zemplén* megye állami földprivatizációs képét mutatja be, amely meghirdetett (13.724 ha) és elárverezett (11.291 ha) területeinek nagysága alapján a megyék rangsorában a hatodik helyre került. Ezzel a sikeresen elárverezett összes terület (182.000 ha) több mint 40%-a (78.000 ha) adatainak feldolgozását elvégeztem. A többi megye adatait is feldolgozva reményeim szerint kirajzolható lesz az országos kép, ellenőrizhető, megerősíthető vagy cáfolható lesznek az állami földprivatizációs program kormányzati értékelésének állításai.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye a maga 11.300 hektár dobra vert területével önmagában is jó mintául szolgálhat. Elkelt állami földterülete pl. ugyan 280 nyertes árverezőhöz került, de több mint felét mindössze 27 nagy – 100 ha fölötti területhez jutott – érdekltség 48 nyertes árverező tagja szerezte meg. Az „átlagjavító” – 20 ha alatti területet szerző – 135 kisnyertes érdekltség, a nyertesek 56%-a eközben csupán a területek 10%-ához jutott. Ez a – kiválasztott keveseknek nagy, viszonylag sokaknak pedig igen kis területeket juttató, tudatosnak tűnő – rendszer olyan „családi léptékű” megyei átlag, 43 ha kimuta-

tását teszi lehetővé, amely alkalmas a közvélemény tökéletes megtévesztésére.

E megye adatai azt – a kormányzati propaganda állításaival ellentétben – általános tendenciát is igazolják, hogy a helybeli gazdálkodó családok elől a földek többségét – jelen esetben több mint 83%-át – külső, tőkeerős árverezők szerzik meg. Ráadásul a területek közel 1/3-a! olyan nyertesekhez került, akik a megszerzett birtoktesttől 20 km-nél jóval nagyobb, átlagosan 44 km távolságban laknak, de van közöttük több olyan – pl. budapesti, dunaharaszti vagy éppen pátyi árverezési címet megadó – vásárló is, akik esetében ez a távolság a 200 km-t is meghaladja. Mert ugye a kormányzati jelmondat szerint „a föld azé a helyben élő földművesé legyen, aki azt megműveli!”

1 **Ángyán József:** a SZIE ny. egyetemi tanára, az MTA doktora, a volt Vidékfejlesztési Minisztérium egykori (2010-2012.) parlamenti államtitkára

2 **Külön köszönet Rodics Katalinnak,** a program menedzseléséért és az elemzések nyilvánosságának megteremtéséért, **Mészáros Norbertnek** és **Virág Zsuzsának** az adatok összegyűjtéséért, előrendezéséért és elemezhető formába hozásáért, továbbá **Ács Sándornénak** és **Sárvári Attilának** az elemzéshez nyújtott információikért, tanácsaikért és az elemzések közreadásáért. Hálás köszönet a „Kié legyen a föld?”, az „Átlátszó”, a „Greenfo” valamint az „Alfahír” portáloknak és a „Szabad Föld” lap online változatának, amelyek jelentéseimet teljes terjedelmükben közzéteszik, és mindazoknak, akik figyelem felhívással, kivonatolással, ismertetéssel, vagy másodközléssel segítik a „szemek nyitogatását”, az elemzéseimhez való hozzáférést a téma iránt érdeklődő, szélesebb közvélemény számára.

A mintegy 11.300 hektár elárverezett megyei területből több mint 7.000 hektár, a 677 db birtoktestből pedig 470 db (közel 70%) licitálás nélkül, kikiáltási áron, az európai földárak töredékéért került az árverési nyertesekhez. E megye adatai is igazolják tehát, hogy hamisak azok a kormányzati állítások, amelyek szerint „versenyben kialakult piaci áron” jutottak a nyertesek az állami földterületekhez. Valódi licitálás, árverseny a birtoktestek kis hányadának árverésén alakult csupán ki, így nem meglepő, hogy az átlagos nyertes árajánlat alig haladta meg a 800 eFt/ha értéket. Ez a helyzet vélhetően annak is tulajdonítható, hogy

- a területeket zömében olyan nagyméretű birtoktestek formájában hirdették meg, amelyeknek akár több százmillió forintos kikiáltási árával a valóban helyben élő, ténylegesen gazdálkodó családok bizonyosan nem rendelkeznek; másrészt
- az egyébként is kiszolgáltatott helyzetben lévő helyi gazdacsaládok nem vették a bátorságot, hogy a politika-közeli, egymás közt a földeket vélhetően előre leosztó „nagyurak” érdekeit keresztezve, ezzel a meglévő, kis gazdaságaikat is végveszélybe sodorva próbáljanak földhöz jutni.

A települések érdekérvényesítő képességében e megyében is jelentős eltérés mutatkozik. Vannak kifejezetten „vesztes települések” (pl. *Tarcal, Csincse, Emőd, Megyaszó, stb.*), ahonnan senki sem nyert, sőt a saját területüket is más településeken lakó árverezők szerezték meg. Vannak viszont erős érdekérvényesítő képességű, „nyertes települések”, amelyek pályázói nemcsak a saját lakóhely, de más települések területeihez is hozzájutottak. A nyertes települések megyei rangsorát *Miskolc* vezeti, majd *Szerencs* és *Mád* következik. E három – erős kormányzati, politikai kötődésű – település lakói a megyében elárverezett állami földek közel 1/4-ét, de a 12 vezető település – zömében városok, köztük pl. a „*Tállai birodalom*” *Mezőkövesd* – nyertes árverezői annak több mint felét megszerezték.

Az a tapasztalás sem példátlan, hogy nem helybeli gazdacsaládok, hanem nagy agrárholdingok vezetői és/vagy politika-(FIDESZ)-közeli rokoni, baráti gazdasági érdekkörök jutottak jelentős állami földterületekhez. Ebben a megyében is a legtöbb terület – 9 db nagyméretű birtoktestből álló 718 ha, az elárverezett megyei összterület 6,4%-a – tulajdonjogát a megvásárolt területet bérlő *Szerencsi Mezőgazdasági Zrt.* vezető tisztségviselői, a jogelőd *Szerencsi Állami Gazdaságot* privatizáló, majd a jogutód Zrt-t alapító elnök-vezérigaz-

gató azonos laccímű 4 közvetlen családtagja alkotta érdekkör szerezte meg. De a nagy nyertesek között találjuk pl. Budai Gyula vagy éppen Tállai András rokonait éppen úgy, mint Mád FIDESZ-közeli polgármesterének vagy az *Abaúji Charolais Zrt.* két vezetőjének családját. Találunk köztük emellett is szép számmal nagybirtokosokat, de sok – mezőgazdasági előélettel vagy kapcsolatokkal nem rendelkező – stróman-gyanús illetve föld-spekulánsnak tűnő nyertes árverező „földművest” is: fitness instruktort, marketing menedzsert, kormány-közeli polgármestereket, önkormányzati képviselőket, gyáriparosokat, milliárdos vagyonú cégháló-tulajdonosokat, építőipari, áru fuvarozási és egyéb, nem mezőgazdasági ágazatok nagyvállalkozóit, cégvezetőit csakúgy, mint pl. gépjármű-, fémhulladék- vagy éppen könyvkereskedő nagyvállalkozókat is.

No és erre a megyére is jellemző, hogy az itt található nagy agrárcégek, vállalatcsoportok által bérelt állami földekből jószerezivel csak azokat a területeket bocsátották árverésre, amelyek zömére azután e cégek (pl. a *Szerencsi Mg-i Zrt.* és *Abaúji Charolais Zrt.*, a *Karmopol-Agro Kft.* vagy éppen a *Pusztai Agro 2010 Kft.*) vezetői/munkatársai és/vagy azok rokonai illetve strómanjai tettek nyertes árajánlatot. Ráadásul a birtoktestek többsége esetében kikiáltási áron, licit és árverseny nélkül jutottak bérleményeik tulajdonjogához. Ez bizonyára nem véletlenül alakult így, és pontosan mutatja a föld- és birtokpolitika „előbb bérbé, majd tulajdonba adás” alapelvét, tudatos stratégiái, feudális klientúra-építő jellegét.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei állami földprivatizációs zárójelentés – a hivatalosan közzétett adatok alapján és egyéb információs adatbázisokat is igénybe véve – mindezeket és számos egyéb szempontot is részletesen elemez, igyekszik megmutatni a „*Földet a gazdáknak!*” program igazi megyei arcát, és a teendőkre vonatkozó javaslatokat is megfogalmaz. A jó változás segítése szándékával, az igazság és a nyilvánosság erejében, valamint egy igazi nép- és vidékpárti fordulatban töretlenül bízva, szeretettel ajánlom e tényeken alapuló megyei összeállítasomat kortársaimnak éppen úgy, mint okulásul gyerekeinknek és unokáinknak, a tetteinket megítélő utókornak.

Ángyán József

A teljes tanulmány hozzáférhető:

<http://www.greenfo.hu/uploads/dokumentumtar/allami-foldprivatizacio--intezmenyesített-foldrablas-borsod-abauj-zemplen-megye.pdf>